

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-1-73 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-28/558-171
Karar Tarihi : 04.05.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: İsmail Atalay YOLCU, Selim ÜNAL, Burak SAĞLAM

**C. ŞİKAYET
EDENLER**

: - Ali Rıza ONAT
Temsilcisi: Av. Dilaver ERYİĞİT
Harman Cad. Ali Kaya Sk. Polat Plaza B Blok K:4 D:77
Levent/İstanbul
- Feriha DOYURAN
Temsilcisi: Av. Cemal KÖKSAL
Halaskargazi Cad. 290/B Şişli/İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : - Opet Petrolcülük A.Ş.
Kısıklı Mah. Sarıgazi Cad. No:65 34696 Üsküdar/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Opet Petrolcülük A.Ş. tarafından dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına intikal eden ve aşağıda yer verilen şikayetler üzerine hazırlanan 7.3.2011 tarih ve 2010-1-360/İİ-11-139-İAY sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulunun 17.3.2011 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca ilgili şirket hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine, 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 26.04.2011 tarih ve 2011-1-73/ÖA-11-139.İAY sayılı Önaraştırma Raporu 29.04.2011 tarih ve REK.0.05.00.00-110/102 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-28 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvurularda özetle; Opet Petrolcülük A.Ş. (Opet)'nin şikayetçi bayileriyle yaptığı dikey anlaşmaların ve bunlara ilişkin uygulamaların 4054 sayılı Kanun ile 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu iddia edilmektedir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- Ali Rıza Onat Petrol tarafından yapılmış başvuru bakımından, yeni bir kira sözleşmesi ile Opet ile yeniden anlaşma sağlanması ve yapılan başvurunun geri çekilmesi nedeniyle bu başvuru ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı,
- Doyuran Petrol tarafından yapılan başvuru bakımından taraflar arasındaki dikey ilişkinin 18.9.2010 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olduğu, bu nedenle

11-28/558-171

50 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca, taraflara gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren bir aylık sürede aralarındaki dikey anlaşmayı sonlandırmaları hususunda süre verilmesinin, aksi takdirde haklarında soruşturma açılacağına kendilerine bildirilmesinin uygun olacağı, bununla birlikte dikey anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanacağı sürenin hesaplanmasında, istasyonun faaliyete geçtiği tarihin esas alınmasının mümkün olmadığı,

görüşü ifade edilmiştir.

I. İDDİALARIN ÖZETİ, TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

I.1. Ali Rıza Onat Petrol ve İnş. Tur. Tic. ve San. A.Ş. (Ali Rıza Onat Petrol) – Erkayalar Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti. (Erkayalar)

60 Kurum kayıtlarına 24.1.2011 tarih ve 684 sayı ile intikal eden, Ali Rıza Onat'ın vekili tarafından yapılan başvuruda ileri sürülen iddialara karşın, raportörlerce yapılan inceleme ve görüşmeler ile şikayetçi vekili tarafından Kurum kayıtlarına 25.4.2011 tarihinde giren dilekçe ile, Opet'le yeniden anlaşma sağlanarak iradelerin yenilendiği ve Erkayalar'ın Opet'in bayisi olarak faaliyetine devam etmesine muvafakat edildiği ifade edilmiş; yapılan başvurunun geri çekildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla gerek başvurunun geri çekilmesi, gerekse Opet ile müvekkil arasında yeni bir kira sözleşmesi akdedilerek ve Erkayalar'ın bayi olarak faaliyet etmesine muvafakat verilerek iradelerin yenilenmiş olması nedeniyle, bu başvuruya ilişkin herhangi bir işlem yapılmasına gerek görülmemiştir.

70 I.1.2. Doyuran Petrol İnşaat Gıda Otom. Nak. Tic. Ltd. Şti. (Doyuran Petrol)

Kurum kayıtlarına 25.2.2011 tarih ve 1487 sayı ile intikal eden şikayetçi vekili tarafından yapılan başvuruda;

- Müvekkilenin eşi Abdülkadir Doyuran'ın 2008 yılında vefatından sonra geriye mirasçı olarak eşi Feriha Doyuran ile kızları Suzan Doyuran Çelik, Süeda Doyuran Uysal ve Selma Doyuran Güzelkaralar'ı bıraktığı,
- Müvekkilenin de hissedarı bulunduğu İstanbul, Gaziosmanpaşa, Küçükköy, 16 pafta, 17126 parselde bulunan akaryakıt istasyonunun Doyuran Petrol tarafından Opet bayisi olarak işletildiği,
- 22.7.2005 tarihinde Opet lehine verilmiş 15 yıllık kira şerhinin bulunduğu, Opet'e 80 16.11.2009 tarihli ve sonrasında 13.9.2010 tarihli ihtarnameler gönderilerek kira şerhini terkin etmesinin bildirildiği, fakat muhatabın bu güne kadar ihtarlara herhangi bir cevap vermediği ve kira şerhini terkin etmediği

İfade edilerek Opet hakkında gerekli incelemenin yapılması talep edilmektedir.

Konuya ilişkin Opet tarafından gönderilen 6.4.2011 tarihli cevabi yazıda;

- Doyuran Petrol ile Opet arasında yukarıda anılan gayrimenkul üzerinde akaryakıt istasyonu işletmek üzere 16.5.2007 tarihinde 5 yıl süreli bir bayilik sözleşmesi imzalandığı, 24.8.2005 şerh tarihli kira sözleşmesi ile de taşınmazın kullanım hakkının 15 yıl ile Opet'e bırakıldığı, taraflar arasında en son 1.1.2010 tarihinde bayilik sözleşmesinin yenilendiği,
- 90 - Kira sözleşmesinin 2005 yılında akdedilmesine rağmen istasyonun, ruhsat ve lisans işlemlerinin uzaması nedeniyle, ilk defa 19.7.2007 tarihinde akaryakıt alımı yaparak faaliyetine başlaması ve bayilik sözleşmesinin de 16.5.2007 tarihinde imzalanması sebebiyle, ilk başta söz konusu dikey anlaşmaların 16.5.2012 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olduğunun düşünüldüğü; kira sözleşmesinde de normalde kira sözleşmesinin süresinin kira ödemelerinin başlayacağı 1.1.2005 tarihi olacağına, söz konusu tarihe kadar yasal izin ve ruhsatlar alınarak akaryakıt

11-28/558-171

istasyonunun faaliyete geçememesi halinde, mecurdaki akaryakıt istasyonunun tüm yasal izin ve ruhsatları alınarak herhangi bir yasal engel teşkil etmeyecek şekilde Opet istasyonu olarak faaliyete geçeceği tarihin kira sözleşmesinin başlangıç tarihi olacağı düzenlendiği,

- Bununla birlikte Rekabet Kurumu'na yapılan benzer nitelikteki Emka Yapı Mühendislik San. ve Tic. Ltd. Şti. (Emka) başvurusuna ilişkin kararın 5.1.2011 tarihinde taraflarına tebellüğ edildiği, Doyuran Petrol için de bu karar doğrultusunda ve bayi iradesi çerçevesinde işlem yapılacağı ve tapudan terkin amacıyla vekaletname tanziminin şimdilik gündeme gelmediği,
- Esasen Doyuran Petrol'ün temsilcileri tarafından bir sonlandırma talebinin bulunmadığı, bayinin hissedarları arasında süregelen hukuki anlaşmazlıklar, ihtilaf ve davaların bulunduğu, şirketin %13,75 oranında hissedarı olan ortağı tarafından bayilik ve kira sözleşmesinin feshi talep edilmiş olsa da, Opet'in asıl muhatabının Doyuran Petrol tüzel kişiliği olduğu

ifade edilmiştir.

Bilindiği üzere intifa, tapuya şerh edilmiş kira veya benzer etkiye sahip sözleşmeler, bayi üzerindeki rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen 5 yıllık üst sınırı fiili olarak aşmasına neden olmakta ve rekabet mevzuatı açısından bayilik sözleşmeleri ve bunlarla bağlantılı intifa, kira gibi sözleşmeleri, aralarındaki hukuki ve iktisadi ilişki nedeniyle tek bir anlaşma olarak değerlendirilmektedir. Opet ile Doyuran Petrol arasındaki ilişki bu bağlamda değerlendirildiğinde, taraflar arasında 18.9.2005 öncesinde, 22.7.2005 tarihli 15 yıl süreli tapuya şerh edilmiş kira sözleşmesi ile kurulmuş ve kira sözleşmesinin süresi nedeniyle 18.9.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi 5 yılı aşan bir dikey ilişki mevcuttur. Her ne kadar bayilik sözleşmesi 16.5.2007 tarihinde akdedilmiş ve 1.1.2010 tarihinde yenilenmişse de, taraflar arasındaki dikey ilişki kesintiye uğramamıştır. Bu bağlamda, taraflar arasındaki dikey ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanacağı son tarih 18.9.2010'dur.

Öte yandan Opet tarafından Doyuran Petrol ile benzer nitelikte olduğu ifade edilen Rekabet Kurulu'nun 2.12.2010 tarih ve 10-75/1544-597 sayılı Emka kararı incelendiğinde de, dikey anlaşmanın muafiyetten yararlanacağı sürenin hesaplanmasında, istasyonun faaliyete geçtiği tarihin esas alınmasının mümkün olmadığı kanaat ve sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Başvurunun incelenmesinden ve Opet'in cevabi yazısından, anılan istasyonun hissedarları arasında süregelen hukuki anlaşmazlıklar, ihtilaf ve davaların bulunduğu anlaşılmaktadır. Yine Opet'in cevabi yazısında Emka kararı doğrultusunda ve bayi iradesi çerçevesinde işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Yukarıdaki tespit ve değerlendirmeler ışığında, 18.9.2010 tarihinin geçmesi ile grup muafiyeti kapsamı dışında kalan Opet ile Doyuran Petrol arasındaki dikey ilişkinin, tarafların anlaşmamaları ve bayinin iradesini dikey ilişkinin yenilenmemesinden yana kullanması halinde, gerekçeli kararın taraflara tebliğinden itibaren bir ay içinde sona erdirilmesi, aksi takdirde haklarında soruşturma açılacağı hususunda Opet'in bilgilendirilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- Ali Rıza Onat tarafından yapılan başvuru bakımından, yeni bir kira sözleşmesi ile Opet Petrolcülük A.Ş. ile yeniden anlaşma sağlanması ve yapılan başvurunun geri çekilmesi nedeniyle bu başvuru ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına,

11-28/558-171

150

- Feriha DOYURAN tarafından yapılan başvuru bakımından taraflar arasındaki dikey ilişkinin 18.09.2010 tarihinin geçmesi nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığına, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, taraflara gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde söz konusu anlaşmaları 4054 sayılı Kanun'a uygun hale getirmeleri gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde görüş bildirilmesi hususunda Başkanlığın görevlendirilmesine,

- Dikey anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanacağı sürenin hesaplanmasında, istasyonun faaliyete geçtiği tarihin esas alınmasının mümkün olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.